

ahol jelentékeny bevételi felesleg származott. A legnagyobb emelkedést augusztus havában az illetékek mutatták, a költségvetési előirányzatot ebben az egy hónapban 2.1 millióval haladták meg az illetékbevételek.

Utána forgalmi és fogyasztási adók bevételi emelkedése következik, havi 900.000, illetve 800.000 pengővel, majd egyenes-adók havi 600.000 pengővel.

És az elmúlt esztendő azonos hónapjaival való szembeállítására azt eredményezi, hogy az egyenes adóbevételek kerekén 50 százalékkal emelkedtek. Ez a szám mutatja legjobban a végrehajtó közegek tuladóztatási tendenciáját. Nyilvánvaló u. i. az, hogy az egyenesadó bevételek emelkedésének egy része a házadó emelkedésének tulajdonítható. Ez az összeg azonban a szóban forgó hónapok alatt legfeljebb 3 millió pengőt tehet ki, ami pedig a bevételi növekedésnek csak egyharmad része. A többi feltétlenül a jövedelem- és vagyonadóra, illetve a társulati adóra esik.

Nem valószínű már most az, hogy a magángazdaságok helyzete annyira javult volna a megelőző esztendővel szemben, hogy jövedelmük lehetőleg volna ezeknél az adóknál ily lényeges adóemelésért kereszttülvinni.

A XXVII. pénzügyi jelentésből a pénzügyminiszter nagyon sok adatot fog találni a maga összeállításához. Látni fogja egyfelől azt, hogy az adóleszállításokra van fedezet, látni fogja másfelől, hogy az adózók panasza az állandó adóemelés ellen statisztikailag is igazoltatott és látni fogja végül azt, hogy melyek azok az adónemek, amelyeknél a leszállításra a legsürgösebb szükség van.

Gazdasági szemle.

Gazdasági miniszter — gazdasági program. A kormány őszi programjában ismét aláhozta a programnak azt a részét, amely az államháztartás szanálása után immár a magángazdaságok talpraállítását tüzte ki legsürgösebb és legkomolyabb feladatául. És e program kereszttülvitelének biztosítására új tárca nélküli minisztérium állított fel és Bud János gazdasági miniszternek tételt feladatává a magángazdaságok életkérdéseinek sürgős megoldása.

Önmagában a gazdasági minisztérium felállítására igen kevésbé biztató jel a magángazdaságok talpraállításának elérésére. Végső eredményben az egész kormányzat feladata az, hogy legyen, hogy az ország minden lakosának meg legyen a mindennapi kenyere és ha ezt sikerül elérni, a további feladat az, hogy mindennap több és jobb kenyere legyen, mint a megelőző napokban. Ennek a célnak kell mutatkoznia a kormányzat minden ágában és az egyes miniszterek minden egyes kormányzati cselekményében. Akkor azonban, amikor a kormány a gazdasági élet fellendítésére külön tárcát kreál, az egyúttal beismerése annak, hogy a kormány egyes reszort-

jaiban nem az egyetemes közgazdaság érdekei dominálnak. Akkor ez beismerése annak, hogy a pénzügyi kormány egy, a gazdasági élet mindenkori alakulásától független és csak az államháztartás bevételeinek fokozására irányuló egyoldalú pénzügyi politikát folytat és talán beismerése egy még ennél is sokkal súlyosabb körülménynek: annak, hogy a kereskedelemügyi miniszter képtelen a kereskedelem és ipar, a földművelésügyi miniszter pedig a földművelés érdekeinek felkarolására.

Ahol külön gazdasági miniszter kell, ott a kormány többi nyolc tagja nem foglalkozik gazdasági kérdésekkel és ott a mindennapi kenyér problémája csak ugyanoly jelentőségű kérdéssé sülyedt le, mint például a közigazgatás adminisztrációja.

Ha azonban ez a helyzet, akkor a gazdasági miniszternek fokozott kötelessége van. A gazdasági miniszternek a feladata ilyen viszonyok között az, hogy a maga tevékenységével, a maga jól kiépített programjával és ennek a programnak az energikus és tökéletes végrehajtásával a kormány legfontosabb tényezőjévé váljék. A helyzet azonban itt is egészen különös.

Mindenekelőtt különös az, hogy a kormánynak ez a legfontosabb szerve összesen egy miniszterből, egy titkárból és egy gépiró kisasszonyból áll és amellet tárcanélküli, tehát külön költségvetési fedezete nincs. És igaz ugyan az, hogy egy miniszter és egy titkár nagyon sokat és nagyon eredményesen képes végezni, de mindennemű anyagi fedezet nélkül komoly gazdasági programot lebonyolítani rendkívül nehéz. Az egy miniszternek és egy titkárnak az idejét talán mégsem szabad intézményesen igénybe venni arra a célra, hogy minden néhány pengőért hosszadalmas és bonyolult tárgyalásokat folytassanak a pénzügyminisztériummal.

Sokkal különösebb azonban még ennél is az a program, amelyet a gazdasági miniszter maga elé tűzött. Bud János egy banketten és a parlamentben elmondott két beszédében körülbelül ugyanazt a programot adta elő és ebből vagyunk informálva arról a pozitívumról, amelyben a gazdasági ügyek minisztere a maga működésének jelenlegi kereteit látja. Ez a pozitívum: külkereskedelmi mérlegünk deficitjének csökkentése, aminek a miniszterileg megjelölt eszköze a külföldi gazdasági hirszolgálat megszervezése és bizonyos szállítási tarifakérdések. Volt még egy homályos allúzió az exporthitelre is, ennek a kérdésnek a bővebb taglalásába azonban nem mélyedt jobban bele az új gazdasági miniszter.

Kétségtelenül igen fontos a gazdasági hirszolgálat arról, hogy a külföld piacain milyen árukban van kereslet. A magyar közgazdaság azonban igen keveset fog ezzel a hirszolgálatlal élni akkor, ha nem lesz mit exportálnia és az exportra nem lesz módja. A többtermelés kvantitative és kvalitative, a termékek versenyképességének biztosítása, a primer kérdések s a piac megkeresése csak másodlagos. A mezőgazdasági s ipari többtermelés, egész adópolitikánk reformja, megfelelő hitelkere-

tek biztosítása, az export-hitelbiztosítás megoldása stb. mind oly kérdések, amelyekre a gazdasági miniszter eddig még programot sem adott. Pedig hát a magyar mezőgazdaság, kereskedelem és ipar fellendítése ezekkel az eszközökkel indítandó meg, nem pedig a hirszolgálattal. Igaz viszont az, hogy a gazdasági hirszolgálatot néhány ember kinevezésével el lehet intézni, míg a komolyabb problémák nehezebb megoldási módokat igényelnek.

A mi álláspontunk a gazdasági miniszterrel szemben az, hogyha van már gazdasági miniszter, ha már szükség van ennek a miniszternek a kinevezésére, akkor legyen gazdasági program is. —bj.—

A kamat alakulása. A kamatkérdés tárgyalásánál szükségkép az Egyesült-Államok felé irányul a tekintet, mint a jelenleg a világgazdaság számára irányadó tőkepiac felé, melynek tökéfeleslege nélkülözhetetlen tényező a legtöbb európai és tengerentuli ország befektetési szükségletének ledezésénél. Az amerikai tőkeexportban a tőzsdei kibocsátások adatai szerint ez év közepe óta jelentős visszaesés mutatkozott. Számokban kifejezve a helyzet a következőkép alakult: 1927-ben összevéve 1376 millió dollár összegben bocsátottak ki külföldi értékeket az amerikai tőzsdéken, 1928 első felében 1053 millió dollárt, ez év harmadik negyedében már csak 155 milliót. A kamatláb alakulása a legtöbb európai államban ezen csökkenés következményeit mutatja. De a kamattételek az év eleje óta az Egyesült-Államokban is lényegesen emelkedtek. Az Unió jegybankrendszere a folyó évet $3\frac{1}{2}\%$ -os hivatalos kamatlábbal kezdte. Juliusig $\frac{1}{2}\%$ -os etappokban 5% -ot ért már a hivatalos kamatláb. Tízülés volna ezt a fejlődést a külföldi értékekben való telítettségre visszavezetni. Bár a külföld rendelkezésére bocsátott tőkék összege a kérdéses időszakban szokatlanul megnőtt, az erre a célra igényelt dollár-milliárd még mindig csak szerény hányada maradt azon hiteleknek, melyek a belső piac céljaira rendelkezésre állottak. A tőkeexport tehát csak a belső tőkemozgalmak egy függvényének tekinthető.

Az Egyesült-Államok jegybankrendszerének a kamatpolitikája alapján véve az ármozgalom szerint orientálódik. A Federal Reserve Bank törekvése arra irányul, hogy az árnívót, vagyis a dollár vásárlóerejét stabilizálja. Ez az árszabályozó hitelpolitika ugyan nem következetesen vallott programja a jegybankoknak, de a gyakorlatuk nagyjában és egészében mégis ehhez igazodik. Így az 1927. évi diszkontle szállítás egész $3\frac{1}{2}\%$ százalékgig csökkenő ártendenciával esett össze, amely a Federal Reserve-rendszer vezetőit arra készítette, hogy a hitelt olcsóbbá tegyék és így az árnívónak bizonyos fokig való felfelé tendálását megkönnyítsék. Amellett a nemzetközi pénzpiaci relációk is ezen hitelpolitika mellett szóltak.

A folyó évben az amerikai jegybankpolitika bizonyos fokig mellékvágányra terelődött. A tulhajtott tőzsdespekuláció letörése lett a jelszó és ez készítette Amerika jegybankjait a már jelzett fokozatos kamatlábemelésekre, bár a gazdasági élet tem-